

Täysistunto

Torstai 20.12.2018 klo 10.00—20.54

4.1. Suullinen kysymys tulonjakopolitiikasta (Suna Kymäläinen sd)

Suullinen kysymys SKT 207/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Sain eilen viestin huolestuneelta isoäidiltä. Hän kertoi minulle, kuinka koko heidän perheen joulutunnelma hävisi. Hänen poikansa toimeentulohakemus viivästyi ja pysähtyi Kelan ja työvoimatoimiston rattaisiin. Kerro siinä sitten lapsille, että joulupukki tulee vasta ensi vuonna, isoäiti sanoi.

Niin, Suomessa on tällä hallituskaudella lähdetty kulkemaan huolestuttavaa polkua. Juuri julkaistun Tilastokeskuksen tulonjakotilaston mukaan suomalaisten eriarvoisuus kasvaa tuloerojen myötä. Tämä kehitys osuu erityisen kipeästi juuri lapsiperheisiin ja yksin asuviin. Tällä hallituskaudella on tehty paljon ihmisten perusturvaa heikentäviä päätöksiä. Viimeksi viime viikolla indeksijäädytyksiä päätettiin pitää voimassa.

Arvoisa pääministeri, havahduttaako tämä kiistaton tulonjakotilasto miettimään tällä hallituskaudella harjoitettua politiikkaa?

16.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitä meistä ei kukaan voi kiistää, etteikö Suomessa olisi niitä ihmisiä, joilla ei mene hyvin. Se on ihan selvä asia. Se, mikä tuossa tulonjakoselvityksessä ilahduttaa, on se, että toiseksi eniten ovat nousseet niitten ihmisten tulot, jotka ovat siellä kaikkein pienimmässä tuloluokassa. Eniten ovat nousseet niitten, jotka ovat siellä suurituloisimpien joukossa, ja se johtuu siitä, että yrityksillä menee nyt hyvin, venti vetää ja pääomatulot ovat kasvaneet. Se on selvä asia, että tällaisessa suhdannetilanteessa näin tulee käymään.

Erityisen iloinen olen siitä, että toiseksi eniten ja enemmän kuin keskimäärin, kasvoivat kaikkein köyhimpien ihmisten tulot Suomessa. Toiseksi olen iloinen siitä, että 120 000 ihmistä on tämän vaalikauden aikana saanut töitä. Niitten perheiden tulotaso on noussut noin 1 000 eurolla kuukaudessa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liian monessa lapsiperheessä jännitetään tänäkin jouluna pukin saapumisen sijaan, riittävätkö per-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

heen rahat vuokraan, laskuihin, lasten päivähoito- ja harrastemaksuihin. Sitten pitäisi vielä hankkia lahjat, jouluherkut ja matkarahat sukulaisten luo. Yhtälö on monessa perheessä mahdoton.

Tieto perheiden taloudellisesta ahdingosta ei ole uusi. Tasan vuosi sitten teimme välikysymyksen eriarvoistumiskehityksestä. Poliitiikan linja ei ole kuitenkaan muuttunut.

SDP julkaisi viime vuonna oman toimenpideohjelmansa lapsiperheköyhyyden selättämiseksi. Esitimme muun muassa panostuksia maksuttomaan varhaiskasvatukseen, maksuttomaan toiseen asteeseen, velkaneuvotteluun ja nuorisotakuun toteuttamiseen. Tässä olisi sellaisia kovia joululahjapaketteja, joita monissa perheissä toivottaisiin.

Ministeri Saarikko, onko SDP:n lapsiperheköyhyyden vähentämisohjelma teille tuttu? Olisiko nyt jo aika ottaa esittämämme keinot käyttöön? Esimerkiksi huomenna salissa äänestetään lapsilisien sitomisesta indeksiin. Oletteko valmiit tukemaan tätä esitystä?

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tuttu, koska se kuulostaa aivan samalta kuin hallituksen toimien lista.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin varhaiskasvatus. Jaan siis huolen, edustaja, kanssanne lapsiperheköyhyydestä, joka on pitkittynyt ongelma Suomessa ja aivan liian iso kysymys useamman hallituskauden ajalta.

Mutta mainitsemistanne esimerkeistä: Tämä hallitus on satsannut ennätyksellisen paljon alentamiseen päivähoitomaksujen ja varhaiskasvatusmaksujen osalta kaikkein pienituloisimpien perheiden osalta. Tässä maassa on 7 000 uutta perhettä, joiden varhaiskasvatus on maksutonta.

Toinen seikka. Ensi vuoden alusta me korotamme kaikkein pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja, toisin kuin edellinen hallitus, se sama hallitus, jossa teidän puolueenne istui, joka itse asiassa leikkasi lapsilisiä suoranaisena tasomääränä, ei vain suhteessa indekseihin. Puhutte alle euron summasta, jota en väheksy, mutta haluan tuoda tähän keskusteluun mittakaavan.

Aiemmassa keskustelussa esiin noussut toimeentulotuki ja viimesijaisen tuen tarve: Kela-siirto myös nosti ihmisiä näkyväksi pienituloisuudessa siten, että toimeentulotuen määrä on kasvanut niille ihmisille, jotka ovat siihen aidosti oikeutettuja.

16.07 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En näin joulun alla haluaisi mennä tähän juupas—eipäs-keskusteluun, mutta pitää todeta, että viime kaudella nimenomaan kaikkein heikotuloisimpien sosiaaliturvaa nostettiin sadalla eurolla. [Välihuutoja] Se on merkittävä summa.

Mutta sellaiset maat, joissa ihmiset jaetaan voittajiin ja häviäjiin, eivät ole onnellisten kansojen maita. Sosiaalibarometrin mukaan eriarvoisuuden kasvu näkyy nyt selvästi erityisesti sosiaalityötä tekevien joukossa, ja tämä on huolestuttava piirre. Arvojen koveneminen ja tuloerojen kasvu ovat yksi keskeisiä syitä, jotka johtavat varhaisvaiheen syrjäytymiseen. Vetoan teihin, hallitus: ei jaeta suomalaisia lapsia ja nuoria voittajiin ja häviäjiin. Ministeri Saarikko, miten voisimme huolehtia siitä, että Suomessa ei näin käy?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että, edustaja Salonen, teillä on pitkä kokemus ja osaaminen sosiaalityöstä, ja ilahdun, että nostatte taloudellisen toimeentulemisen rinnalle tähän keskusteluun lapsiperheiden hyvinvoinnin, jossa pelkästään eurot eivät ratkaise. On muitakin on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

gelmia, joiden kanssa perheet painivat. Siksi tämä hallitus valitsi lapsiperhepolitiikan ydinpainopisteeksi palveluiden parantamisen niin, että apua saisi ajoissa, matalammalla kynnyksellä ja vähemmällä byrokratialla ja että palvelut tekisivät työtä yhdessä samaan suuntaan.

On aivan oleellista yhtyä tuohon arvioon, että lapsuudessa ei olisi voittajia ja häviäjiä. Siihen vaikuttavat myös palvelut — koulut, päiväkodit, neuvolat — ja kaikki muukin kuin perheen toimeentulo. Me tiedämme, että köyhyys on yksi riskitekijä mutta ei suinkaan ainoa, ja siksi olen ilahtunut, että tässä salissa on keskusteltu vaikkapa myös mielenterveyskysymyksiin liittyvistä aiheista perheiden huolena. Ja ehkä kuitenkin oleellisinta on todeta: työllisyys, työpaikka [Puhemies koputtaa] on myös tae monesta muusta onnesta, kuten taloudellisesta toimeentulosta ja perheen kokonaisuhyvinvoinnista.

16.09 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eriarvoista va politiikka on äärettömän huolestuttavaa, ja varsinkin näin joulun alla meidän täytyy muistaa, että 150 000 lasta elää köyhyudessa. Se on äärettömän iso määrä, ja äärettömän huolestuttavaa on tämä lasten välinen eriarvoisuus.

Viime viikolla hallitus leikkasi indeksejä, minkä johdosta 5 000 eläkeläistä tippui jälleen alle köyhyysrajan. Täällä salissa on keskusteltu aktiivimallista, joka on koetellut etenkin yli 55-vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä ja tiputtanut heitä uusiin tuloloukkuihin. Tämä on omiaan lisäämään osattomuutta, yksinäisyyttä ja syrjäytymistä yhteiskunnassa, ja tämä on varsinkin näin joulun alla hyvä muistaa.

Minulle jäi vahvasti mieleen viime viikolla, kun näitä indeksejä leikattiin, että näiden kaikkien leikkausten jälkeen te, ministeri Mattila, toivotitte hyvää joulua, mikä tietysti on tärkeätä, mutta itse toivoisin nyt joulupöytiin vahvempaa viestiä, mitä konkreettisia tekoja te tullette esittämään eriarvoistumisen ehkäisemiseksi.

16.10 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos tarkoittatte, että jouluntoivotukseni on loukannut, pyydän sitä anteeksi. Mutta siitä, mitä on köyhyys Suomessa. Perustulo, perusturva, koostuu, niin kuin ministeri Saarikko totesi, siis peruspalveluista myös ja etuusjärjestelmästä. Ja kehysriihtä ja sen päätöksiä voi lukea myös niin, että olemme nostaneet takuueläkettä enemmän kuin sen, mitä indeksijäädytyksessä on tapahtunut. Samoiten nuoren kuntoutusrahaa on nostettu ja sitä kuntoutusetuutta pidennetty sitä vastaavaksi, että nuori saa rauhoittua kuntoutumiseensa. Vähimmäispäivärahoja on myös nostettu, ja samoiten muun muassa SATA-komitea on jo vuosia, vuosia sitten esittänyt, että 55 päivän omavastuu poistetaan. Näin on nyt tehty. Samoiten pienituloisten verotusta on kevennetty, mikä nimenomaan vaikuttaa siellä päässä, missä tulot ovat pienet, kuten myös esimerkiksi Yle-vero [Puhemies koputtaa] on poistettu kaikkein pienituloisimmilta.

16.11 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei tarvitse olla edes joulu, kun ihmisten tarvitsee lak, sea niitä kolikoita ja pennosiaan, ja erityisesti tämä koskettaa ikääntyneitä pieneläkeläisiä, pienituloisia naisia, niitä, jotka ovat tehneet raskaan päivätyön mutta joiden eläke on liian pieni. Kysyisin teiltä, hyvä hallitus: Miten te suhtaudutte tähän tilanteeseen? Se eläkehän on puhdasta matematiikkaa: mitä isompi tulo, sitä suurempi eläke. Ja niitä suuren eläkkeen ihmisiä meillä Suomessa kyllä riittää. Mitä mieltä te olette sanasta ”eläkekatto”? Tulisiko Suomessa olla sellainen? Ehkäpä jo tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

levaisuutta, ensi vuotta, ajatellen — vaalit tulevat — voisi antaa uudelle hallitukselle evästyksiä. Meillä on olemassa maita, joissa on eläkekatto. Miksi ihmeessä se ei olisi Suomessa mahdollista? Millaisia terveisiä lähetätte niille eläkeläisille, joiden eläketulo huolimatta pitkästä työurasta on jopa pienempi kuin takuueläke? Mitä ihmettä tämä tarkoittaa? Tämä on [Puhemies koputtaa] törkeää.

16.12 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palkoista ei hallitus päätä, ja jos mietitään, että työeläke on palkkasidonnainen, niin siitä en voi vastata.

Mutta totean kuitenkin näin, että ei se eläkekatto, sen asettaminen, tai ylipäättään indeksikeskustelu vaikuta niihin pienimpiin eläkkeisiin, kansaneläkkeisiin, takuueläkkeisiin, joita kuitenkin tällä kaudella on jo nostettu.

16.13 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsena koetulla köyhyydellä on pitkät varjot. Se voi traumatisoida monella tavalla, se altistaa mielenterveyden häiriöille, masennukselle. Tästä syystä lapsiperheiden köyhyyttä on vähennettävä kaikin tavoin, ja on erityisen hälyttävä nyt se suunta, joka Suomessa on otettu, eli köyhyys on ohittanut koko väestön köyhyysasteen — tästä tuli eilen THL:n tuoreet luvut nähtäväksemme. Olisin kysynyt hallitukselta: mitä aiotte nyt tehdä tämän tutkimuksen valossa? Pääministeri Sipilä sanoi vaalikauden alussa, että hallitus päättää ensin ja tutkii vasta sitten, mitä päätöksistä seuraa, mutta eikö tästä nyt pitäisi päätellä, että tärkeää on tehdä tulonjakovaikutuksista arvio aina, kun tehdään päätöksiä, ja että eduskuntaan ei tulisi tuoda sellaisia päätöksiä, joilla erityisesti lisätään eriarvoisuutta? [Puhemies koputtaa] Ministeri Saarikko oli oikeassa siinä, että etuudet ja palvelut [Puhemies: Aika!] ovat molemmat tärkeitä, mutta te olette sekä heikentäneet lapsiperheiden [Puhemies: Kysymys!] palveluita että leikanneet lapsiperheiden etuuksia. [Puhemies: Kysymys! Ja mikä oli kysymys?] — Että aikooko hallitus nyt ottaa opikseen siitä, että tuloeroja on tullut kasvatettua, kun linja on ollut se, että ensin päätetään ja sitten vasta arvioidaan? Eikö tämä ole ollut väärin?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka jotenkin tuntuu, että keskustelu toistaa itseään, niin minusta on kohtuullista nostaa esiin se, että niiden yli 100 000:n tämän vaalikauden aikana työllistyneen ihmisen joukossa — kiitos hyvien suomalaisten työnantajien — on paljon äitejä ja isiä, paljon sellaisia perheitä, joissa tilanne on muuttunut paremmaksi, kun vanhemmat ovat päässeet ansiotyöhön vaikkapa pitkän työttömyysjakson jälkeen. Vaikka ei ole oikein kaivella vanhoja, jotenkin tulee vain tunne, että minun on välttämätöntä todeta tämä, koska te toistatte useasti väitettä esimerkiksi lapsilisistä leikkaamisesta: viime hallitus teki päätöksen, joka leikkasi lapsilisiä — äsken katsomani uutisen mukaan — 110 miljoonaa euroa ja 7,4 prosenttia jopa. Että asioille on tärkeää luoda mittasuhteita. Enkä tarkoita, että kumpikaan näistä päätöksistä olisi ollut erityisen toivottava lapsiperheiden näkökulmasta, mutta sitenkin, me emme voi rakentaa kuvaamme lapsiperheiden pärjäämisestä vain keskustelulle tulonsiirtojen euroista, vaan kyse on perheiden kokonaispärjäämisestä: työllisyydestä, palveluista ja yhteiskunnan yleisestä ilmapiiristä ja [Puhemies koputtaa] sen lapsimyönteisyydestä. Se auttaa myös pienituloisia, siitä huolimatta, että me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] myös eurojen tukea heille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

16.16 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla olemme saaneet kaksi Tilastokeskuksen tilastoa. Ensin sen, että tuloerot ovat kasvaneet, ja seuraavana päivänä tilaston, jonka mukaan pienituloisuus on kasvanut suomalaisessa yhteiskunnassa. Nämä eivät ole luonnonlakeja. Ei ole luonnonlaki, että tuloerot kasvavat, vaan siihen voidaan vaikuttaa poliittisilla päätöksillä. Edellinen Kataisen hallitus laski ennen jokaista budjettia tulonjakovaikutukset ja huolehti siitä, että tuloerot eivät kasva ja köyhyys vähenee. Niin myös tapahtui. Kun nyt katsoo tämän hallituksen toimia — indeksijäädytyksiä eläkeläisille, työttömille ja lapsiperheille, ja päälle on lätkäisty vielä aktiivimalli eli leikkuri työttömille — tulos on ollut se, että pienituloisuus on lisääntynyt samaan aikaan, kun talous on kasvanut. Nyt kysymys kuuluukin, kun te, pääministeri Sipilä, pohditte, tulikohan leikattua liikaa tässä tilanteessa, jossa talous kasvaa: Mikä oli sen pohdinnan tulos, kun näin joulun alla te kuitenkin jatkoitte indeksien jäädyttämistä [Puhemies koputtaa] ja te jatkoitte leikkaamista talouskasvusta huolimatta? Miten te tulitte tähän tulokseen tämän teidän pohdintanne jälkeen?

16.17 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäen listasta puuttuu nyt työllisyysvaikutusten arviointi kokonaan. Viime kaudella tuli 100 000 työtöntä lisää, ja tämä puuttuu teidän arvioinneistanne kokonaan. Tällä kaudella 115 000—120 000 ihmistä on saanut töitä, ja heidän kaikkien tulotaso on parantunut noin tuhannella eurolla kuukaudessa.

Iloitsen myöskin siitä, että valtiontalous, julkinen talous on nyt tasapainossa ja pystymme paljon tasapainoisemmasta lähtökohdasta miettimään myöskin sitä, miten pystymme oikeudenmukaisemmin jakamaan tuloja Suomessa jatkossa. Iloitsen myöskin siitä, että tuloerot eivät ole revenneet, niin kuin ne ovat tyypillisesti tällaisessa tilanteessa revenneet, kun talouskasvu on kova ja työllisyysaste on merkittävästi noussut yhdellä kaudella. Tuloerot ovat pysyneet suurin piirtein samana. Niin kuin tästä samasta tutkimuksesta saamme todeta, [Puhemies koputtaa] kaikkein pienituloisimpien tulot [Puhemies: Aika!] ovat nousseet toiseksi eniten, ja kaikkien suomalaisten tulot, kaikissa tuloluokissa, ovat nousseet.

16.18 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! I vårt välmående land är nog den här barnfattigdomen en stor ful fläck. Barnfattigdomen är allra vanligast bland ensamförsörjarna.

RKP on ehdottanut, että yksinhuoltajalisää korotetaan ja poistetaan tämä yhteys lapsilisän, yksinhuoltajalisän ja toimeentulotuen välillä, joka on epäreilu. Moni yksinhuoltajaperhe on arjessaan todella tukalassa tilanteessa. Vanhempi kantaa huolta ei vain lapsistaan vaan myös kodista, perheen taloudesta ja itsestään. Monet ottavat mielellään vastaan sen avun, mitä heille tarjotaan. Kunnat ja järjestöt ovat olleet lapsiperheiden tukena vaikeina aikoina, mutta nykyään resurssipula tuntuu krooniselta, ja avun saaminen vaatii monissa kunnissa paljon ponnisteluja. Ministeri Saarikko, mainitsitte, että hallitus on nyt panostanut palveluiden parantamiseen. Minä olisin kysynyt: mitä palveluja nyt on parannettu?

16.19 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustajan arvioon siitä, että nimenomaan yksinhuoltajaperheiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

köyhyys on pienituloisten osalta yksi merkittävimmistä kysymyksistä. Siksi hallitus teki-kin pienen korotuksen juuri yksinhuoltajien lapsilisiin.

Palvelu-uudistuksesta nostan ehkä muutaman ydinhuomion esille. Kaikille tuttu palvelukonsepti, suomalainen neuvola, laajenee hallituksen toimesta — ja itse asiassa jo pidemmän kehityksen toimesta, jota hallituksen tuella on vauhditettu — perhekeskuksiksi, missä neuvolan yhteyteen kytketään sellaisia lapsiperheiden palveluita, joita matalalla kynnyksellä järjestöt toteuttavat, tai niitä kaikkein vaativimpia erikoissairaanhoidon palveluita tai vaikkapa parisuhdetyötä tai puheterapiaa lapselle — kaikkea sitä arjessa tarvittavaa myös erityistilanteita varten. Palvelut muodostavat siis kokonaisuuden.

Toinen, vähintään yhtä tärkeä kokonaisuus liittyy siihen, että hallituksen poliittisten ratkaisujen myötä lapsiperhepalvelut on kokonaisuus sivistystoimen ja sote-toimen välillä. Se sama perhe, jonka lapsi on päiväkodissa tai koululainen, on ikään kuin sama asiakas neuvolan ja muiden sote-palveluiden äärellä. Tämä on iso ajatteluntavan muutos, josta näemme jo nyt hienoja käytännön esimerkkejä tulevissa, muodostuvissa 18 maakunnassa.

16.21 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsiperheitten köyhyys ja taloudellinen niukkuus heijastuvat myös myöhemmin lasten ja nuorten koulutusvalintoihin ja mahdollisiin syrjäytymiskehityksiin. Leikkaukset koulutukseen heijastuvat vielä eniten niihin lapsiin, joita ei pystytä kotona tukemaan.

Meillä suomalaisessa yhteiskunnassa on ollut se tasa-arvo koulutuksen kautta, että meille ei ole päässyt muodostumaan varsinaista luokkayhteiskuntaa, koska meillä on taattu mahdollisuuksien tasa-arvo nimenomaan koulutuspolun kautta. Mutta nämä leikkaukset, mitä on tehty tämän hallituksen aikana koulutukseen ja erityisesti esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen ja toiselle asteelle, ovat kyllä omalta osaltaan vaarantamassa tätä mahdollisuuksien tasa-arvoa. Olisinkin halunnut kysyä asianomaiselta ministeriltä: millä tavalla me pystymme varmistamaan sen, että meillä suomalaisen yhteiskunnan kivijalka, hyvä ja tasa-arvoinen koulutuspolku, pystytään tulevaisuudessakin pitämään, niin että yhdenkään lapsen ja nuoren tulevaisuudennäkymät eivät ole kiinni vanhempien varallisuudesta?

16.22 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tämän hyvän talouskehityksen, jota tällä hallituskaudella on monin tavoin tuettu, olemme siinä tilanteessa, jossa voidaan todeta, että tämän hallituskauden aikana koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt. Se on hyvä uutinen syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta. Samoin tällä hallituskaudella on pystytty lisäämään myöskin lasten osallistumista varhaiskasvatukseen, mikä ennaltaehkäisee monella tavalla myöhempää syrjäytymistä.

Tässä salissa varmasti jaetaan hyvinkin laajasti se perusarvo, tasa-arvo koulutusjärjestelmän kaiken kehittämisen pohjaksi, ja siitä syystä tällä hallituskaudella on tehty paljon sen eteen, että jokaisella lapsella ja nuorella on tasa-arvoiset mahdollisuudet meidän suomalaisen koulutusjärjestelmän kautta oppia ja toteuttaa omia tulevaisuudenunelmiaan ihan perhetaustasta riippumatta. Tasa-arvoavustukset on kaksinkertaistettu budjetissa perusopetuksen osalta, päiväkoteihin on tulossa tasa-arvoavustukset ensimmäistä kertaa, ja oppimateriaalillisella ja piloteilla myöskin [Puhemies koputtaa] alennetaan esimerkiksi toisen asteen lukio-oppikirjojen ja ammatillisen koulutuksen välineiden kustannuksia. Tässä on [Puhemies: Aika!] muutama esimerkki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.23 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harrastuksilla on erittäin suuri merkitys lapsen elämään. Pienituloisten perheiden lapsilla ei välttämättä ole harrastusmahdollisuuksia, minkä takia he voivat jäädä harrastusten ulkopuolelle mutta myös erittäin tärkeiden sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle, joita harrastukset yleensä mahdollistavat.

Sosiaalisilla suhteilla, toisilla lapsilla ja nuorilla, on erittäin tärkeä merkitys lapsen elämään ja hänen kehitykseensä. Me tiedämme, että lasten ja nuorten yksinäisyys on vaikea ja kipeä asia. Tutkimusten mukaan joka viides lapsi ja nuori kärsii yksinäisyydestä. Yksinäisyys alentaa iteluottamusta, se lisää myös riskiä tunne-elämän ongelmiin ja saattaa aiheuttaa sitten myöhemmin myös syrjäytymistä.

Kyse on myös asenteista, ja kyse on myös välittämisestä ja toisen ihmisen huomioimisesta, osallisuudesta. Kysyisin hallitukselta: Mitä me voisimme kaikki yhdessä tämän asian eteen tehdä? Voisimmeko järjestää tällaisen kansallisen projektin, kuten Me too -projekti oli, jossa kiinnitettiin erityistä huomiota [Puhemies koputtaa] määrättyyn asiaan? Me voisimme ottaa tällaisen kansallisen projektin, jossa me kiinnittäisimme erityistä huomiota lasten ja nuorten [Puhemies: Aika!] yksinäisyyteen ja hankkisimme todellisia välineitä, kuinka me voisimme ratkaista tämän ongelman yhdessä.

Puhemies Paula Risikko: Yritetään nyt pysyä siinä minuutissa.

16.25 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajalle erittäin rakentavasta kysymyksestä ja ajatuksesta.

Nythän on todella niin kuin totesitte, että harrastaminen on monelle paitsi ehkä liikunnallinen ja kansanterveydellinen merkittävä ajanviete myös yhteisöllisyyden joskus merkittävä ja ehkä ainoa, paras lähde. Sitä kautta yhteenkuuluvuus koko yhteiskuntaan ja mielekäs sosiaalinen ympäristö tulevat kaikkien saataville, jos niitä ei muuten esimerkiksi perhetaustasta tai muista ongelmista johtuen ehkä ole.

Eli tämä ajatus on aivan oikeansuuntainen. Mitä tahansa tällaista, mitä voimme edistää, täytyy tehdä. Meillä on nyt ajankohtaisena ensi vuonna tulossa käyttöön tällainen harrastuspassi, joka on kaikkien saatavilla. Siihen tarvitsee — kun täällä katson, niin täällä on paljon myös kuntapäättäjiä — kuntien yhteistyötä. Me hallituksen puolesta ja valtion puolesta tarjoamme itse ohjelman, joka tulee kännykälle kaikkien käyttöön, ja kunnat sitten ottavat sen käyttöön ja sitä kautta tarjoavat siihen sisältöä. Siinä on yksi semmoinen konkreettinen keino, mikä tulee aivan lähiaikoina mahdolliseksi.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä lyhyesti Grahn-Laasonen.

16.26 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella, niin kuin ministeri Terho totesi, koulujen iltapäiviin on tuotu entistä enemmän harrastustoimintaa muun muassa Liikkuvan koulun kautta ja myös-kin kulttuuriharrastuksia. Tietysti harrastamisella on merkittävä rooli kaverisuhteiden muodostumisessa ja ryhmään kuulumisessa ja niin edelleen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

Mutta lasten ja nuorten yksinäisyys on todella kipeä ongelma, ja ammattilaiset kertovat päiväkotien, koulujen arjessa, että ensimmäiset merkit siitä, että joku jää ryhmän ulkopuolelle ja jätetään ryhmän ulkopuolelle, ovat jo päiväkodeissa nähtävissä. Sen takia päiväkodeissa ja varhaiskasvatuksessa voidaan tehdä paljon sen ennaltaehkäisemiseksi, ettei kukaan joutuisi kiusatuksi myöhemmin koulussa. Tämä on myös uudessa varhaiskasvatuslaissa tunnistettu nyt ensimmäistä kertaa, että ehkäistään koulukiusaamista jo päiväkodeissa opettamalla kaveritaitoja, kaikkien mukaan ottamista ryhmään ja sitten koulussa tarvitaan todella voimakasta puuttumista koulukiusaamiseen heti ensimmäisestä hetkestä. Vastuutetaan aikuiset tässä työssä ja otetaan mukaan myös kodit kantamaan vastuuta.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Kymäläinen.

16.27 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tilannekuva on koskettava. Tulonjakotilasto on lohduton, eikä se perustu mielikuviin vaan on todellista totta. Eivätkä sitä tulonjakotilastoa muuta ne kauniit puheet, joita te, ministerit, olette vuoron perään kertoneet, että kuinka paljon olette tehneet, kuinka paljon on panostettu. Tilastot kertovat kuitenkin, että eriarvoisuus Suomessa kasvaa — ja valitettavasti.

Miltä tuntuu kansalaisesta? Meillä on yhteinen huoli siitä, mitä tilastot kertovat, ja siitä, mitä kansalaisten elämässä tapahtuu. He tietävät sen, kun arjessa on tiukkaa ja vaikeuksia. Sitä eivät poista kauniit puheet vaan teot.

Köyhien lasten osuus on ohittanut väestön köyhyysasteen. Lähes 14 prosenttia lapsista elää köyhissä olosuhteissa meidän Suomessamme. Kysyn, kun olette leikanneet muun muassa subjektiivista päivähoito-oikeutta ja rajanneet näin [Puhemies koputtaa] juuri kaikista [Puhemies: Aika!] heikoimmassa asemassa olevilta lapsilta: jaammeko tämän päivän tilannekuvan?

Emme väittele palveluista [Puhemies: Aika!] ja tulonjaoista, tarvitsemme molempia.

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tämä on iso kysymys, jossa taustalla on aika monenlaisia elämäntilanteita. Me tunnistamme tilastojen valosta erityiset herkkyyshkohdat, kuten juuri täällä mainitut yksinhuoltajat tai monilapsiset perheet, joiden köyhyysriski on suurempi. Varmasti kukin hallitus vuorollaan on yrittänyt tehdä parhaita mahdollisia toimia, arvioinut omalta osaltaan, mitkä olisivat tehokkaimpia ja järkevimpiä.

Puolustan suoraselkäisesti sitä valintaa siitä, että tämä hallitus valitsi painopisteekseen perhepalvelut. Kertakaikkisesti kehitys, jossa me vain tuijotamme lastensuojelun kasvavaa tarvetta, lisääntynyttä huostaanottojen määrää, ei ole kestävä polku, vaan me tiedämme monista hyvistä kuntaesimerkeistä, että asiat voivat kääntyä paremmaksi, jos niihin puututaan aiemmin.

Totesitte, ettei ole järkevää listata hyviä tekoja, ja on aivan totta, että yksikään yksittäisesti ei ole ratkaisu vaan kysymys on kokonaisvaikutuksesta. Siitä huolimatta haluan vielä viimeimmäksi todeta, että minusta tulonsiirtonäkökulmasta merkittävin hallituksen päätös [Puhemies koputtaa] alkaa vaikuttaa ensi vuonna ja liittyy vähimmäismäärien vanhempainpäivärahojen korotukseen, [Puhemies: Aika!] joka yhteensä on nyt liki 100 euroa tämän hallituksen ajalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pyritään pysymään minuutissa, niin saadaan mahdollisimman paljon kysymyksiä ja vastauksia.

Kysymyksen käsittely päättyi.